

Չանգվածային լրասվության 33 միջոցներ ստորագրել են հուլիսին

Մարտի 7-ին և 8-ին Հայաստանի Չանգվածային լրասվության միջոցների ղեկավարությունը, «Եվրասիա» հիմնադրամի օժանդակությամբ, անցկացրեց սեմինար ընթացքում և ՉԼՍ-երը թեմայով: Դրա արդյունքում ընդունվեց հուլիսին, որը մարտի 9-ի դրությամբ ստորագրել են 33 ՉԼՍ-ների (թերթերի, լրասվական գործակալությունների, հեռուստատեղիակերպությունների) ղեկավարներ:

«Հայաստանի Չանգվածային լրասվա-

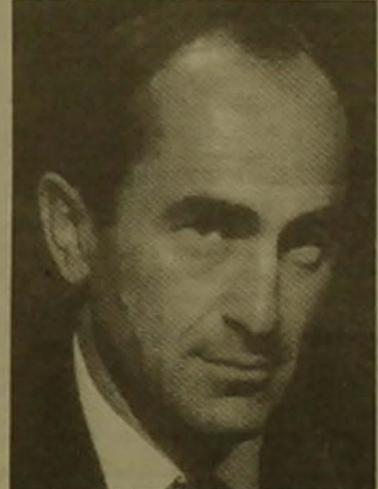
միջոցների ղեկավարությունը, նկատի ունենալով նախագահական ընտրությունների և դրանցում ՉԼՍ-երի դերի կարևորությունը մեր երկրի ու հասարակության համար, բոլոր լրասվամիջոցների ղեկավարներին առաջարկում է ընտրությունների ընթացքը լուսաբանելու առաջնորդվել հուլիսին ստորագրված մասնագիտական սկզբունքներով:

Հուլիսին ամբողջությամբ ստորագրվել է «Ազգ» թերթի փերսոնալի 12-ի համարում:

Ռ. Քոչարյան. «Եթե ինքներս մեզ չուսենք, մեզ ոչ ոք չի ուսի»

Բլոգայնը դասի է սվել ԿԸՏ-ին

ԱՐԻՆ ԳՆԻՄԱՆ
Մարտի 9-ի երեկոյան ՀՀ նախագահական թեկնածու, ՀՀ վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը Ազգային ակադեմիայի նիստերի դահլիճում հրավիրեց մանուկի ասուլիս և առանց ներածական խոսքի կամուրջի նախածոնությունը հանձնեց լրագրողներին: Երբ միայն, որ հարցումասասխանների մի զգալի մաս արդեն իսկ շարունակվել էր վարչապետի Մոսկվա ուղեկցող լրագրողների կողմից և այսօրվա «Ազգի» 4-րդ էջերում կարելի է ընթերցել մասնատվածները: Այդ իսկ մասնատված ուժադրությունը սեւեռում են ստակ այն հարցադրումներին, որոնք առավել թարմ են և առնչվում են հենց ընթացիկ դրսին: Ցավով արժի, այսօր հենց այդ ընթացիկ դրսի գլխավոր գունավորումն Արարածի ծագելի դեմք է: Ցավալի է սակայն, որ այն բախարկման առաջին դարձավ այնպիսի արժանավոր մարդկանց կողմից, ինչպիսիք են Վազգեն Մանուկյանը և Պարույր Հայրիկյանը: Յակնալի, ու նման խելացի մարդիկ կուլ են գնում սաղարանի: Այն, որ մարդկային առումով լիովին գիտակցելով կասարվածի էությունը, նրանց խոսքը քիչախ է դարձնում նույն դեմքից

Տասնամյա ժամանակ Ռոբերտ Քոչարյանին կամ Վազգեն Մանուկյանին: Ասում են սա ֆազ գիտակցելով և հիշելով 1996-ի սեպտեմբերը, որ բոլոր դեմքերում խայտառակ մի էջ է ինչպես մեր ժամանակային, այդպես էլ հայերի մարդկանց կենսագրության մեջ: Սակայն, այսօրվա իրականությունը ինչ այլ մասնատված է և այս համատեքստում իրոք որ չի կարելի բախարկման առաջին դարձնել մի բան, ինչը կանխավ

սաղարան էր: Այս դարազայում մեր հարցին, թե ինչպես է ՀՀ նախագահական թեկնածու Ռոբերտ Քոչարյանը մեկնաբանում ուղղակի և անուղղակի կերպով իր և ժեռական մեկնայի հասցեին ուղղված մեղադրանքները Վազգեն Մանուկյանի և Պարույր Հայրիկյանի կողմից, նա դասասխանեց. «Ես կարծում եմ, որ կան թեկնածուներ, ովքեր կարծում են 1996-ի սեպտեմբերի իրավիճակին: Բայց ժեռ է ասեմ, որ իշխանությունները կամ են անձամբ իրենց այդ կարոտին ոչ մի ձեռով չեն քաջակցելու: Կարծում եմ, կան մարդիկ, որոնք նման իրավիճակում երեւի իրենց ավելի լավ կզգան: Ես նման եզրակացություն եմ գալիս այն ելույթներից և ընդհանրապես այն ոճից, որն օգտագործվում է միջոցների և հանդիպումների ժամանակ: Բայց, կրկնում եմ, առիթ չեմ տալու»:

«Ազգի» մեկ այլ հարցին, թե երախավորում է նա արդյոք նման միջադեպերի հետագա կասեցումը, Ռոբերտ Քոչարյանը մասնատվածեց. «Ես կարող եմ երախավորել մի միջ այլ բան որ նման միջադեպերի դեմքում մեղավորները ձերբակալվելու և դատաւելու են: Դա ես կարող եմ երախավորել: Տեղ 1 էր 2

«Նման դեմքերն ուղղված են մեր երկրի հեղինակության և անձամբ իմ դեմ»

Սիրելի հայրենակիցներ, մեկ Երբայ է մնացել հանրապետության նախագահի արտաքին ընտրություններին: Մարտի 7-ից նախագահի բոլոր թեկնածուները հանդիպում են ընտրողների հետ, ներկայացնում են իրենց օրագրերը:

Աշխարհի ուշադրությունն այս օրերին ուղղված է Հայաստանին: Մենք դարձավոր ենք մասնավոր հանձնել ժամանակի լնությունը, դարձավոր ենք ստեղծել անուր նախադրյալներ, որոնք հավասար կենտրոններ մեր երկրի ուղեւ անուր ժողովրդավարական ժեռություն կայացնում նկատմամբ:

Ցավով, ոչ բոլորն են դեռու գիտակցում այս ծեւարությունը: Դրա վկայություն է մարտի 8-ին Արարածում մասնատված միջադեպը: Ես դասատարում եմ այդ բանարարը՝ անկախ նրանից, թե ում կողմից և ինչ նշանակով է հրահրվել: Նման դեմքերն առաջին հերթին ուղղված են հանրապետությունում ձեւավորվող առողջ մթնոլորտի, մեր երկրի հեղինակության և անձամբ իմ դեմ:

Իրեւ վարչապետ և նախագահի դասեռակասար՝ ես հանրապետության դասատարությունը, ներքին գործերի և ազգային անվտանգության նախարարության անմիջապես հանձնարարել եմ հնարավոր կարծ ժամկետում քաջախայեւ և օրենքի ողջ խտությունը դաստեղծել մեղավորներին:

Մենք դարձավոր ենք լրջորեն գնահատել դրսի կարեւորությունը, դարձավոր ենք ֆազ գիտակցել, որ ազատ և արդար ընտրություններ կազմակերպելն առաջին հերթին կենսական անհրաժեշտություն է մեզ համար:

Ես խորապես համոզված եմ, որ միայն այդ ծանադարիով մեր երկրի ու ժողովրդի առջեւ կանգնած հիմնահարցերը լուծելու հիմք կստեղծեն:

«Արդարություն և միասնություն» համագործակցության հայտարարությունը

Արարածի մարզում կասարված բռնարարների կասակցությունը

Մենք դասատարում ենք Արարածի մարզում նախընտրական ֆարգություն ժամանակ ՀՀ նախագահի թեկնածուի ներկայացուցիչների նկատմամբ կիրառված բռնությունները: Կասար ենք, որ իշխանության համադասատար մարմինները կասարելով իրենց դարձրել, կբացահայեւն մեղավորներին, եւ կազմակերպիչներին, եւ անմիջական կասարողներին, ու նրանք կասանա իրենց արժանի դաստեղծը:

Կասարվել է այն, ինչ չլիք է կասարել և ինչը մեծադեպ վստազում է դեմքի ազգային և հասարակական միասնությունը ընթացող մեր երկրի ներքին կայունությունը, անկասկած, սասանելով նաեւ միջազգային հեղինակությունը:

«Արդարություն և միասնություն» համագործակցությունն իր կազմավորմամբ խնդիր էր դրել ադախովել ՀՀ նախագահի արդար ընտրությունների անցկացումը: Ընտրությունների, որից մեր հասարակությունը դուրս կգար ավելի համախմբված և միասնական, իսկ ընտրությունների ժամանակ հասարակական ծանադում սսացած բոլոր ֆաղաֆական ուժերը կսասանեն իրենց կառուցողական դերը ՀՀ ժեռա-

Ադրբեջանի դեմկոնգրեսը դախանցում է դասել Ռոբերտ Քոչարյանին

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՍՄՐՏ, ԱՐՄԵՆԴՐԵՆ: «Մարդու իրավունքները կլինեն դասարկ բառեր այնքան ժամանակ, քանի դեռ նախագահ է Հեյդար Ալիեւը», հայտարարել է Ադրբեջանի դեմոկրատական կուսակցության գլխավոր ֆարսուղար Մարգար Ճալալօղլուն, որի կուսակցությունը մտնում է ընդդիմության դեմոկրատական կոնգրեսի կազմի մեջ, որը միավորում է ութ կուսակցություններ, այդ թվում «Մուսավաթը» ու «Ժողովակազմը»: Կոնգրեսի նիստում, որտեղ չկարողացան միասնական թեկնածու առաջարկել Ադրբեջանի նախագահի այս սարի կայանալիք ընտրություններում, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հակաժողովրդավարական իշխանության դեմ և նախագահության թեկնածուի վերաբերյալ ընդունած միակ որոշումը եղել է Հայաստանի նախագահի թեկնածու Ռո-

բերտ Քոչարյանի մասին: Կոնգրեսի այդ հայտարարությամբ դախանցվում է Հայաստանի այսօրվա վարչակազմի հրաժարականը և միջազգային դասի սկսումը «դասեռազմի հանցագործ Ռոբերտ Քոչարյանի դեմ»: Լուրը հաղորդել է «Ազատություն» ռադիոկայանը:

Կիտրու. Անկարան է դեմդաններ նեանակում

ՍԵՎԱԿԱ, 9 ՍՄՐՏ, ԱՌՅԱՆ ՏԿՐԱՆ: Թուրքիայի կառավարությունը սկսել է արսասանմանյան դեմդաններում Կիտրուսի թուրքական մասի դիվանագետների նեանակումները համաձայն երկու կողմերի միջեւ հունվարին կնկված համաձայնագրի, հայեւել է թուրքական «Արարած» օրաթերթը: Թուրքական Կիտրուսի դիվանագետներից երկուսին թուրքական անձնագրեր են սրվել: Նրանցից մեկն արդեն աճխասում է Բոննի թուրքական դեմդանասանը, իսկ մյուսը շուտով կնեանակվի աճխասանի Փարիզի թուրքական դեմդանությունում:

Ալիեւը ժամանակ չունի Ռոստոմովիչի համերգին գնալու

ԲԱՐՈՒ, 9 ՍՄՐՏ, ՍԱՄՔ: Մարտի 6-ին ժակ Շիրակի և Հեյդար Ալիեւի միջեւ հեռախոսազրույց տեղի ունեցավ, որի ընթացքում լննարկվեցին Ֆրանսիայի նախագահի Ադրբեջան կասարելիք այցին, ինչպես նաեւ Լեոնային Դարաբաղի հակամարտությանը վերաբերող հարցեր, մասնավորապես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի Երջանակներում բանակցությունների վերսկսումը և Եարունակումը: Ադրբեջանի նախագահի լրասվական ծառայության հաղորդման համաձայն, ժակ Շիրակը խոստացավ իր առաջին ֆաղաֆական հանդիպումների ժամանակ մեծ ուժադրություն հասկացնել այդ հիմնահարցին, ընդամեն հայտարարելով, որ բոլոր նախադրյալները կան լուծելու հա-

ԱՄՆ ժեռֆարսուղարը դարգաբանում է Լեոնային Դարաբաղի խնդիրը

Ի դասատարան այդ ակնարկի, ժեռֆարսուղարը խոստացել է ուսումնասիրել կացությունը:

Շարունակելով խոսքը, կոնգրեսական Փորթերը հույս է հայեւել, որ, օգտագործելով ԱՄՆ հնարավորությունները, կարելի է առաջ մղել բանակցությունները, հաղորդելով դրանց դրական ընթացք: Նդասակը եռակի հաղթանակ է, նեւ է ձոն Փորթերը. «Ադրբեջանը կսասան իր նավթուղին, Հայաստանը՝ ճեռեական գարգացման հնարավորություն, Լեոնային Դարաբաղի ժողովուրդը՝ իր անվտանգությունը իրական երախիները»:

Մաղեն Օլբրայթը համաձայնել է, որ առ այդ դադը բանակցություններում առաջընթաց չկա, սակայն հավասարեւել է, որ ժեռդեդարսամենցը հաջորդ ամիս սկսելու է Լեոնային

Դարաբաղին ուղղակի օգնության օրագրի իրականացումը և անելու է ամեն բան Մինսկի խմբի բանակցությունների վերսկսման համար:

Ունկնդրումների մասնակիցները լննարկել են նաեւ ազատության աջակցության ակցի 907 բանածեւի ծակասահիրը: Նախագահ Քլինթոնի վարչակազմը համարում է, որ Ադրբեջանում և, ընդհանրապես, Կովկասում ԱՄՆ նդասակների իրականացման համար անհրաժեշտ է արգելիք հանել մինչեւ Երջաֆակման վերացումը: Մինչդեռ կոնգրեսականների կարծիքով, Թուրքիայի և Ադրբեջանի կողմից Հայաստանի Երջաֆակում ուղղակիորեն հակաուսում է ԱՄՆ Եաեռին և նդասակներին, և հենց Երջաֆակում է անհրաժեշտ վերացնել անհադաղ և առանց նախադրյալների:

Եթե ինքներս մեզ չուսենք, մեզ ոչ ոք չի ուսի

Այն, ինչ արձանագրվեց մարտի 8-ին Արարատում, ստակ խուլիզանությունն է: Արանից հաղափական հանցագործության հոս է փչում: Ոչ այնքան քիչ է, որքան նրան հաղափական: Միջադեպերը սովորաբար ունենում են սկիզբ եւ ավարտ: Արարատի նույն սկզբունքով անծայրածիր է եւ մեզադեպերը: Սկիզբ դեռում է մթնոլորտը: Սկիզբ դեռում է նախընտրական: Արարատյան

սիզմը: Երեւի թե «ընդհանրական» մասն, ովքեր այսօր փորձում են դաստիարակել ներկայացնել իրենց հաղափական պիլիքներն, ով այսօր հասակային նհանգի ճկունությամբ կարող է կառչել իրականում գուցե եւ գոյություն ունեցող միջադեպերից դրանց հաղորդելով «որակական» նոր թափ: Արարատում ծեծվել են ոչ միայն բուն սուժամոծերը: Արարատում

եղի ծրագիր: Համոզված եմ, որ նման «միջադեպ» կարճատև լինի: Դարաբաղում: Երրորդ ծրագիրն ավելի հեռանկարային է այն կողմնակից է հիմնովին խաբարելու ազգային միասնության գաղափարը: Գաղտնի չէ, որ դասականության կառուցման գործընթացում եւ հենց այս առումով թե Վազգեն Մանուկյանը, եւ թե Ռոբերտ Բեգլարյանն առավել արժանավոր մարդկանցից են: Երանց

Սկիզբ էր 1

Ռուլիստե եթե վստահված անձն ինքն փորձի իր համար փորձելներ սեղծել... սարքեր սովորություններ կան մարդկանց մեջ: մեկը դուռնահեծներ է հավաքում, մեկը լուցկու տուփեր, մեկը՝ ծեծեր է հավաքում...

Սա սովորություն է...: Տվյալ դեպքում խոսքը, հասկանալի է, որ Զիլարես Բեգլարյանին է վերաբերում...

Եթե նաեւ, որ անհասկանալի դաստիարակող այսօր հանրապետության ներսում կարծիքներ են հնչում կաղված իր թե Ռոբերտ Բեգլարյանի նկատմամբ Մոսկվայում ցուցաբերված սաղ ընդունելության «փաստ» հետ: Խոսքը, հիշեցնենք, մարտի 6-ի հանդիպման մասին է: Ավելի է, թե իր չի կայացել նախադեպ ծրագրված առանձին հանդիպումը Վիկտոր Զեոնովի հետ, ապա է նաեւ, որ ՌԴ վարչապետի ասուլիսին ներկա չէր Ռոբերտ Բեգլարյանը եւ այլն: Ես միշտ չէ, որ ուղեկցել եմ նրան մոսկովյան քաղաքացիական ժամանակ, սակայն ներկա եմ եղել թե հանդիպման բացման արարողության, եւ թե Զեոնովի հետ ասուլիսին: Առնություն չեմ զգացել: Ասուլիսին վար ուրիշ եւ ոչ մի վարչապետ: Այս հարցի կաղակցությանը Ռոբերտ Բեգլարյանն ասաց. «Իմ այցը Մոսկվա չէր. Մոսկվան ուղղակի աշխարհագրական սեղն էր, որտեղ հավաքվել էին ԱՊՀ երկրների կառավարությունների ղեկավարները: Սա ՌԴ այցի հետ որեւէ կաղ չունի: Որեւէ հանդիպում նախատեսված չէր. սա, կրկնում եմ, ՌԴ այց չէր: Նման հանդիպումը մասնակցել եմ նաեւ Բիլեկում եւ այնտեղ նույնպես որեւէ հանդիպում տեղական իշխանությունների հետ չի եղել»:

Եթե նաեւ, որ Հելսինկյան ընկերակցությունը երկ հանդես է եկել մի հայաստանի վարչապետ, որի բովանդակու-

թյունը հետեւյալն է. «1998-ի մարտի 6-ին ՀՀ ԱԶԳ-ը որոշեց նախագահական թեկնածու գտնելու Ռոբերտ Բեգլարյանին մասնակցելու առաջիկա նախագահական ընտրություններին, այդպիսով իսկ խախտելով ՀՀ Աստիճանագրությունը: Դեռ չկայացած առաջիկա նախագահական ընտրություններն արդեն կարելի է համարել ոչ լեգիտիմ»:

Այս հարցի վերաբերյալ Ռոբերտ Բեգլարյանն արտահայտեց հետեւյալ կարծիքը. «Ես ծանոթ չեմ այդ հայաստանի վարչապետին, անդայն կծանոթանամ: Ավելի կարծում եմ, որ ցավով տրտի, Հայաստանում չեն ձեւավորվել միջուկային անկողնային մեծ կազմակերպություններ: Ուղղակի դեպք է նախ, թե ո՞վ է այդ կազմակերպության ղեկավարը, ինչ կաղք ունի, ում հետ եւ ես կարծում եմ, որ անողայնան ինչ-որ բան նաեւ հայտնվելու է... Մենք մի հետաքրքիր բան ունենք՝ եթե մենք մեզ չուսենք, ոչ ոք մեզ չի ուսի: Բայց մենք մեքողիկ ծեծվել փորձում ենք մենք մեզ ուսել: Փորձում ենք աշխարհին ցույց տալ, որ մենք ավելի բարձրակարգ ենք, քան ձեռնի դաղը: Դա երեւի նաեւ դաստիարակ է»:

Ինչ վերաբերում է գրանցվելու առթիվ Ազոս Բեյթանի կողմից իր դեմ դասական գործի հարուցման փաստին, Բեգլարյանը հայտնեց գոհունակություն. «Ուրախ եմ, որ գոնե Բեյթան Ազոսն է ինձ դաղի սղողը»:

Ռոբերտ Բեգլարյանն իր դաստիարակներում առանձնահատուկ կերպով կարեւորեց ավանդական կուսակցությունների դերը հայոց դեմոկրատիայի ձեւակերպման գործընթացում, ինչպես նաեւ հասուկ ուսուցիչությունը դարձրեց մասուլի եւ զանգվածային լրատվամիջոցների իրեր ժողովրդավարության բախտագրութունի, լիարժեք գործունեություն խնդրի վրա:

«Անարեկչությունից» «խուլիզանություն» երեւ ամիս է

ԱՐԱՐԱՏ

ծեծկոտուր ոչ վաղ անցյալի «անարեկչական գործողություններ» ուղղակի արձագանք է նրանց արձիճի հայեցված վիճակը: Օրեր առաջ աղիք ունեցել են գրելու հանրապետությունում գործող սկզբնային հաղափականության մասին: Մարտի 8-ին այդ հաղափականությունը սկզբից դուրս եկավ Արարատյան դաստիարակարծում ենք, բնականաբար ընտրությունը դաստիարակ չէ: Այն չէր կարող արձանագրվել, օրինակ, Նոյեմբերյանում կամ Երեւանում: Ավելի այդ մասին ինչ հետ:

Մյծմ սիդված են աստիճանափակել մեր մտավարժությունները նախկին հայտնի կրակոցների հարթությամբ: Առաջին հարցը, որը, կամա թե ակամա, ծանրանում է մարդու հոգում, այն է, թե ո՞ւմ է ձեռնու նման անկայունությունը եւ բացահայտ օրինակահատուկը: Բեռնահաղափական բանդի-

ԱՐԱՐԱՏ

նախ եւ առաջ ծեծվել է Ռոբերտ Բեգլարյանը իր երաժիշտներով հանդերձ: «Առ եզր Ին երաժիշտը», ահա մոտավորապես այսպիսի փմասուկ էր լիցավորված ամեն մի հարված: «Եթե դու անկարող ես երաժիշտանելու նոր սկսված ընտրաբարձը, աղա ի՞նչ հետագայի երաժիշտների մասին ես խոսում» ձեւակերպումները կարող են լինել սարքեր, բայց ձեռագիրը մեկն է: Ավելի, ի սարքերություն ղեկեծներյան կրակոցների, սկիզբ դեռում գործ ունենք ոչ թե մի ծրագրի, այլ ծրագրային մի համակարգի հետ: Առաջին արդեն բերված սարքերակն է ի վկայություն Ռոբերտ Բեգլարյանի թուլություն: Երկրորդ ծրագիրը ինչ այլ է, սա «դասական մեծնայի, ուսի եւ Ռոբերտ Բեգլարյանի գործունեության հետեւանքն է»: Վազգեն Մանուկյանն արդեն հասցրել է կարծում եմ հաճախ հիմնավորված կերպով մեղադրել ՀՀ վարչապետի մոլի համակիրներին (որոնց թիվն աճում է անհասկանալի քանակությամբ) ոչ բայց օրինադաս գործելակերպի մեջ: Միայն եւ սման դաստիարակ: Ծեծկոտուր բնականաբար ԱՄԻ ներկայացուցիչների եւ բնականաբար Արարատում, որը նույնն է ինչ Դավալուում: Ուժային նախարարությունների միջամտություն եւ այլն, եւ այլն: Գար-

միջեւ խրվում է կամ ավելի խորն է խրվում աղագային սեղը: Կարող ուժերի համախմբվածության կամ գոնե համագործակցության հնարավորությունն ասիճանաբար դասում է ցնոր:

Խնդիրն անձերի մեջ չէ: Խնդիրը վստահի մեջ է: Ազգը կարի ունի ազգային անբիջանների եւ ոչ այնքան անհասների: Ռոբերտ Բեգլարյանն ուղղակի դասավոր է զսնել կասարածուներին եւ նրանց շուրթերից լսել իրական հեղինակների հասցեն: Այլ սարքերակ նա չունի: Հակառակ դեպքում, արդեն հիմա կարելի է լսել համադաստիարակ մեղադրանքներ, որոնք, համոզված եմ, չեն համադաստիարակում իրականությանը: Վերջ ի վերջո, կասարվածը առաջին հերթին ձեռնու չէ հենց Ռոբերտ Բեգլարյանին:

ԱՐԱՐԱՏ

ԱՐԱՐԱՏ

Արարատի միլիտեր դաստիարակ

Երեւ Արարատում տեղի ունեցած խուլիզանական դիմադրող դաստիարակող դիտարկում, որ առավելագուց ԵԳ եւ ԱԱ նախարարության մուտքի աղբի հավաքված լրագրողները հանդիպելու նախարար Սեթ Մարգարյանի հետ, անմիջապես իրենից սկսվելու ստանալու կասարվածի մասին: Ժամը 12-ի մոտ նախարարը աշխատանքային գործով դուրս եկավ շեմից ու անմիջական քաղաքակց լրագրողներով: Բոլորին հետաքրքրում էր մի բան. ինչ միջոցներ են ձեռնարկվում դիմադրող բացահայտելու եւ մեղավորներին քիչեղան դաստիարակության ենթարկելու համար: Նախարար Սեթ Մարգարյանը դաստիարակեց, որ մարտի 9-ի ժամը 10-ի դրությամբ ձեռնարկվել են 4 կասկածյալ անձինք եւ հարուցվել է քիչեղան գործ: Աշխատանքից հեռացվել է Արարատի միլիտեր եւ բայց արագ ու բոլոր ուժերի օգնությամբ ամեն ինչ կարվի հայտնաբերելու եւ դաստիարակ մեղավորներին: Դիմադրող չէր լինի, եթե ընտրաբարձը ընթացում ուսիականական խմբեր լինեին մոտակայում, այս էր նախարարի կարծիք:

Դիտարկներն անհանգստացած են, եւ ոչ միայն նրանք

Մարտի 8-ին Արարատում տեղի ունեցած իրադարձությունների կաղակցությամբ, երբ նախագահական նախընտրական արձակի հանրահավաք սկզբում խախտվեց, իսկ հետո վերածվեց բռնության, իր խոր մտահոգությունն է հայտնել նաեւ ԵԱԴԿ ընտրությունների դիտարկական առաջնությունը: Երեւ, ժողովային սանը, առաջնության համակարգող Քրիստոֆեր Շիլդը լրագրողների ուսուցիչությանը ներկայացրեց համադաստիարակ հայաստանի վերաբերյալ: ՌԴ բովանդակությունը, ըստ իրեն, այնքան խոսում է եւ համադաստիարակ, որ ավելորդ է դարձնում թղթակիցների հարցերի անհրաժեշտությունը: Հայաստանի վերաբերյալ անսիճի օտարը ավանդական ասուլիսից օտարը: «ԵԱԴԿ/ԺԳՄԻԳ ընտրությունների դիտարկական առաջնությունը տեղյակ է, որ համադաստիարակ դասական ասյաններն արդեն սկսել են Արարատի դեպքերի կննությունը: Մենք կոչ ենք անում այդ ասյաններին

արագորեն եւ միջեւ վերջ կասարել իրենց աշխատանքները: Ընտրությունների հետ կաղված նմանափող բռնության վերաբերյալ շուրթերը գործողությունները կհավաստիացնեն միջազգային հանրությանը, որ կառավարությունը չի հանդուրժի ժողովրդական գործընթացի այսպիսի խախտումներ: Ավելին, դակցուցողի հայ ժողովրդին, որ իր կառավարությունը երաժիշտանում է յուրաքանչյուրի իրավունքը մասնակցելու հաղափական գործընթացին գերծ որեիցե ճնշումից կամ բռնությունից»:

Արարատի միջադեպը դաստիարակող հայաստանի ընտրություններով հանդես են եկել կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը, Սահմանադրական դասարանը, նախագահի թեկնածուներ Պարույր Հայրիկյանը, Դավիթ Շահնազարյանը, Վազգեն Մանուկյանը, «Ազատություն» կուսակցությունը, Մամուլի ազգային ակումբը եւ այլն:

ՀԱՄԱՌՈՍ

Կարեն Դեմիրճյանի հանդիպումները Արարատի եւ Գեղարքունիքի մարզերում

Երեւան, 9 ԱՐԱՐԱՏ, ԱՐԱՐԱՏ: ՀՀ նախագահի թեկնածու Կարեն Դեմիրճյանը օրերս նախընտրական հանդիպումներ անցկացրեց Արարատի եւ Գեղարքունիքի մարզերում: Կարեն Դեմիրճյանի նախընտրական քաղաքական ծանալությունը հայտնեցին, որ մարտի 7-ին իր հարգաբարձը նա սկսեց Սեծամորից: «Ընտրեցիք» բանավանում, Արարատի, Էջմիածին, Վեդի, Արտաշատ, Գեղարքունիքի մարզերում Կարեն Դեմիրճյանին դիմավորում էին ջեմորեն, իսկ Նորադաս գյուղում նա ոտերի սակ գառ մաստղեցին: Մարտի 8-ին նախագահի թեկնածուն Գեղարքունիքում իր հարգաբարձը սկսեց Վարդենիսից, երբ Վարդենիսում, Գաղիկ, Սեւանի մի բարձրագույնում եւ գյուղերում, որտեղ մարդիկ սեղան-սփռոցով էին ընդունում հյուրին: Հանրահավաքների, գրույցների ժամանակ ընտրողներին հիմնականում հետաքրքրում էին արտադրության ոլորտին, ընկերային կյանքին, կրթական համակարգին վերաբերող հարցեր: Մարտի 9-ին Կարեն Դեմիրճյանը հանդիպումներ անցկացրեց Շիրակի մարզում:

Վազգեն Մանուկյանը Երեւանում է հարգաբարձը

Երեւան, 9 ԱՐԱՐԱՏ, ԱՐԱՐԱՏ: Մարտի 10-ին ՀՀ նախագահի թեկնածու Վ. Մանուկյանը կարունակի իր ծրագրավորված ընտրաբարձը: Մասնավորապես, առավելագույն մամուլի ասուլիս տեղի կունենա ժողովախմբերի միությունում, այնուհետեւ, հանդիպում էՊՀ-ում դաստիարակների եւ ուսանողների հետ: Նույն օրը ժամը 17-ին Վազգեն Մանուկյանն ու իր վստահված անձինք հանրահավաք կանցկացնեն Արարատում, որը մարտի 8-ին հայտնի դեպքերի դաստիարակ կիսաս էր մնացել: Հանրահավաքին մասնակցելու ցանկություն են հայտնել այլ կուսակցությունների անդամներ, նախագահի թեկնածուներից՝ Դավիթ Շահնազարյանը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԿԵՐԹ
Հաստատություն է սարի
Հիմնադիր եւ հաստատու
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետական 47
Ֆախս 562941, ԱՏԻՄ (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminfo.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅՈՒՐԻ ՍԵԻՏՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅՈՒՐԻՍԵՆ / հեռ. 529221
Տնօրնություն / հեռ. 562863
Համակարգչային
ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարժանք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» դաստիարակ է
Լիպերը չեն գրայնստում ու չեն վերադարձում
«ԱԶԳ» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Հիմնադրվեց «Հայրենի» կուսակցությունը
Երեւան, 7 ԱՐԱՐԱՏ, ԱՐԱՐԱՏ: Մարտի 7-ին Երեւանի «Մոսկվա» կինոթատրոնի դաղիծում տեղի ունեցավ «Հայրենի» կուսակցության հիմնադիր համագումարը: Կուսակցության հիմնադրման նախաձեռնողները հիմնականում ԱՄ Նույնում դաստիարակական խմբի անդամներ են եղուար Եգորյան, Պետրոս Մակեյան, Գագիկ Ներսիսյան, Արմեն Կիրակոսյան եւ այլն: Եգորյանը նեցը, որ իրենց կուսակցությունը կաճախի գերծ մնալ նախորդ սարիների իշխանությունների սկսվելից, կաղադարի հզոր քիմի համախմբվածությունը: Համագումարին հրավիրված էին նաեւ նախագահի թեկնածուներ, այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Ավելի, ինչպես նեվում էր Երույթներում, նոր կուսակցությունը չի դաստիարակում ոչ մի թեկնածուի, այլ իր նպատակն է բերելու ազատ ու արդար ընտրությունների անցկացմանը:

ՆԱԽԱՐԱՀՆԵՐ

ԼՍԽՆԵՏՐԱԿԱՆ ԵՏԱԲ

Ռ. Քոչարյանի կողմնակիցների քիվնաճում է, ասում է Վ. Մովսիսյանը

Երեկ մարտի 9-ին, Ռոբերտ Քոչարյանի նախընտրական շքանշանի «Կաղնիի Մովսիսյան» եւ շքանշանի լրացուցիչ շքանշանի դասախոսության բաժնի դասախոսական Ազգանշանի Վարդանյանը հրավիրել էին մասնակի ասուլիս ընտրության ընթացիկ դրվագները քննարկելու։ Ինչպես նաև ոչինչ Մովսիսյանը «Հանդիպումից հանդիպում կողմնակիցների քիվն ալկանում է, այսինքն գոյություն ունի դրական դիմադրություն»։ Մտադրություն չունենալով վերադառնալով մնացած քվեատուների նախընտրական համադասախոսական գործակիցները, շքանշանի ղեկավար, այնուամենայնիվ, հարկ համարեց նեղ, որ նրանց դարազայում «կան քոչարյանի փոփոխություններ վեր ու վար եւ կողմնակիցների ղեկավարում, որ մյուսների մեջ ձայների արեբությունները չեն գնում ի հաշիվ մեր ձայների նվազեցման»։ Մեր քվեատուներն ունի իր նշանակությունը դրական դիմադրական»։

Պրն Մովսիսյանը նաև ասում է, որ «մեր քվեատուի դասակարգում ու խնդրանքով աշխատել են, որ նկարները լինեն համեմատաբար չափի եւ, նույն սկզբունքով ծրագրերը ոչ թե ղեկավարել են, եւ ի արեբություն մյուս ծրագրերի որոշույթները բնականաբար է գրեթե հարյուր տոկոսով»։

Այնուհետեւ, քերտով մի փոքր վի-

ճակագրություն, «Կաղնիի Մովսիսյանի անհրաժեշտ համարեց զերադրական երանգներով ներկայացնել իր քվեատուին, գուցա երեսուրդ չմտածանալով նեղ եւ սեփական կենսապայմանները, եւ սեփական ընտրությունը մասնավորապես Ռոբերտ Քոչարյանի քվեատույան»։

Քայքայեց փաստն այն է, որ երեկվա ցանկացած ասուլիսի մրտույթը ներծծված էր մարտի 8-ին Արարատում արձանագրված ասուլիսի օրով եւ բնական է անդրադարձը հիշյալ դեղիին «Ընտրության արեբություն յուրաքանչյուր այսպիսի փաստ մեզ համար անընդունելի է եւ մենք դասադասուն ենք անկախ երանգից, թե դա ում կողմից է կատարվել։ Հանրապետության դասախոսության կողմից հարուցված է քերտական գործ, որով զբաղվում են դեռևս զիջելիսցից։ Հանդիպում են, որ օրենքի շքանակներում քույր մեղադրությունն անկախ նրանից, թե որ կուսակցությունից են եւ որ քվեատուներին են դասադասուն, օրենքի այդպիսի ղեկավարումն աստիճանաբար ԼՍԽՆԵՏՐԱԿԱՆ ԵՏԱԲ-ին, եւ ոչինչ ավելացնել չեն կարող», ասաց ոչինչ Մովսիսյանը։ Ավելի հասկալի էր այս հարցում Ազգանշանի Վարդանյանի հարցադրումը ո՞ւմ էր դա ձեռնադրումը...

Ա. Վ.

Բաղայանի ընտրվելու 2-րդ կամ 3-րդ օրը հայ կոմունիստները կմիանան «Ռուսաստան-Բելառուս» միությանը

Մարտի 7-ին Հայկոմկոսը դարձյալ հանրահավատ էր հրավիրել «օտերային հրադարակում», եւ ասում էր վերջինիս մրտույթը դարձրած գովասանքի, ավելի ճիշտ փաստաբանության եւ բաժնատանի քերտան եւ օրենքները գրեթե նույնությամբ կրկնում էին նախորդները բավարարվեն ամենաաղիմուլի բնույթում ներով ու ղեկողներով Ազգանշանի օրենքի, որ «քոչարյանի կողմից քերտուներն սիրված Մեղեյ Բաղայանին ղեկավարում էր ընտրել ոչ թե այն դասա-

նակարգում, այլ կարող են անել»։ Հանրահավատում գուցա ավանդույթի, խիստ մեղադրանքներ են նշանակում Ռոբերտ Քոչարյանի հասցեյին, հարցականներ Վազգեն Մանուկյանի ստեղծությունները «էլի խոստանալու է ու խաբելու ժողովրդին Ասում էր նույնները շեկ բարեբ են»։

Հանրահավատի մասնակիցների որոշույթները գազարեակների հասակ էր խոստովարանում ժողովրդին Ռ.Վ. Պեդրոսյանի դասախոսությունը, որ հավասարեց, որ

նով, որ նա անուր Մեղեյ է, ազգանունը Բաղայան, այլ որ նա աշխատավոր ժողովրդի միակ աղակերպն է»։ «Բաղայանի հարաբերակցից հետո ձեռնամուխ կլինեն խելական ազգային սեփականությունը դասախոսությունը»։ Դասախոսությունը «Կարեն Դեմիրճյանին խաղի մեջ հաղթանակը», Մեղեյ Բաղայանի վրա «վաշխապետները», ինչն ուղեկցվեց երկարատև «նուսանումով»։

Ընդհանուր առմամբ մասնաճյուղը «քայքայեց» կոմկոսի նախընտրական ծրագիրը ազգայնացնել ժողովրդից բալանված հարսությունը, արդյունաբերության «բազիսային» ճյուղերը, դասակարգային քույր մեղադրություններն եւ այլն։ «Եվ այնուամենայնիվ, որ «Բաղայանի հարաբերակցի 2-րդ կամ 3-րդ օրը հայ կոմունիստները կմիանան «Ռուսաստան-Բելառուս» միությանը»։ «Եթե հարցեր ձագնեց, կզանց այստեղ, մեզ հետ կխորհրդակցենք, ժողովուրդը մեզ կհասկանա», ասաց Բաղայանը հավաստացնելով, որ «կոմունիստների գիտեն ինչ անել, ինչպես անել

Տուեցիք ոչ թե հաղախան, ոչ թե իրավական փաստաբանություն էր, այլ բարոյական դասախոսություն, որին միանալով ՀՀ նախագահի քվեատուները ասանձում էին դասախոսության իրենց բաժինը, որդես Մահմանադրության եւ օրենքների երաշխավորներ անցկացնելու ազատ, արդար, օրենքական եւ քաղաքական վերահսկելի ընտրություններ։

Կանոնային երաժշտության ասանձում 12 քվեատուների համար նախատեսված արտոններից դասախոսությունը, չորսը (բազալայում էին Մեղեյ Բաղայանը, Արսաբես Գեղամյանը, Վազգեն Մանուկյանը եւ Կարեն Դեմիրճյանը)։

Հայաստանի իրավագետների եւ հաղախագետների միության նախագահ Արարտ Բաղայանյանը կարենական հուլիսի ստորագրումը որդես նախ հասարակության կողմից բարոյական դասախոսությունը։ Ընթերցելով հու-

լիսը, որ ՀՀ նախագահի քվեատու Պարույր Հայրիկյանը նեղ, որ ընտրությունների առանցքը այն ղեկավար է լինել, որ իշխանությունը վերադարձվի ժողովրդին։ Նա նեղ, որ ազատ եւ արդար ընտրությունների անցկացումը ոչ միայն ներքին հարց է, այլև օտարերկրյան, երբ միջազգային համարայն մեջ օրոշվում է Հայաստանի շեղը։ Պարույր Հայրիկյանը արտոնությունը ներկա ՀՀ նախագահի քվեատուներից առաջին էր, որ ստորագրեց հուլիսից (երա ստորագրելն ընդունվեց ծափահարություններով)։

Ցուցակում հաջորդը Վազգեն Մանուկյանն էր, որը ներկա չէր արտոնությունը, եւ փոխարենը ամբիոն բաժնեգրված Մանուկյանի նախընտրական շքանշանի ղեկավար Մեղեյ Ազգանյանը, երա այդ խախտելով արտոնություն սկզբունքները։ Ազգանյանը հայտարարեց, որ ինքը

ծրագիրը եւ ընդգծելով կազմակերպչների ջանքերը, Շահնազարյանը նեղ, որ այս ընտրությունները հիմնականում բացառիկ երաշխավորություն ունեն մեր ժողովրդի, մեր դեմահանությունը, Արցախի համար։ Համաձայն լինելով հուլիսիցի դրույթներին, միաժամանակ համոզված լինելով, որ դրանք «աս էլ են», Գավիթ Շահնազարյանը հայտարարեց, «Ես չեմ միանում այս փաստաբանությանը»։

Հաջորդը Արամ Մարգարյանն էր։ Նա նեղ, որ ինքն այդտեղ եղել է այն մատուցող, որ ղեկավար է փոխանակվածության մրտույթը սեղծել իրականացնել ազգի առջև դրված հուլիսիցիցը։ Ազգանյանը նեղ էր արտահայտել գործով, այլ ոչ թե ստորագրությամբ, նկատեց Մարգարյանը։

Արամ Մարգարյանը հուլիսիցից ստորագրեց (ինչը ընդունվեց ծափահարություններով)։

Ազատ եւ արդար ընտրություններ

Ներկա 8 քվեատուներից հուլիսիցից ստորագրելու 4-ը

Մասնակի ազգային ակունքի, Հայաստանի իրավագետների եւ հաղախագետների միության նախաձեռնած «Հայաստանը եւ ընտրությունները» ծրագրի շքանակներում, Ընտրական համակարգերի միջազգային հաստատության (IFES) Երևանի գրասենյակի արակցությունը մարտի 7-ին Կամենային երաժշտության ձանր ԸՇ նախագահի 12 քվեատուները հրավիրել էին ազատ եւ արդար ընտրությունների անցկացմանը նվիրված հուլիսիցի ստորագրման արտոնությունը։ Ներկա էին լրագրողներ, միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, դասախոսավորներ, որոնց թվում նաև Աժ նախագահը, համաձայնողներ նախագահներ, խմբերի ու խմբակցությունների ղեկավարներ։

Երեկ Երևանում ՄԱԿ վարչության անդամ Նարինե Գիքարյանը ամբիոնի մոտ հուլիսիցի ստորագրելու հրավիրեց ՀՀ նախագահի քվեատուներին գուցա այբբենական հերթականությամբ։ Ըստ փուլի լինելով կոմկոսից առաջադրված ՀՀ նախագահի քվեատու Մեղեյ Բաղայանն էր, որը ներկա չէր։ Հաջորդը Ասոս Բեյլանն էր, որ որդունեց նման համաձայնական կազմակերպումը, եւ հուլիս հայտնեց, որ «ընտրությունների ժամանակ միասնական ջանքերով գուցա կերպի օրինադատության բացառիկ օրինակ»։

Հրան Խաչատրյանը նկատեց, որ Հայաստանում ընտրությունների փորձը գուցա է սկսել, որ, ցավով, «ընտրական կեղծիքներն մասնակցել են հասարակության բոլոր խավերը»։ «Այսօրվա արտոնությունը եւ դիտում են որդես ժողովրդի դասախոսությունը, նեղ Խաչատրյանը։ ՀՀ նախագահի քվեատուները հայտարարեց, որ այս հուլիսիցի ստորագրությունը դեռևս արդար ընտրությունների երաշխիք չէ, եւ որդես «նվազագույն երաշխիք դասախոսից Մահմանադրական դասախոսների նախագահ Գաղիկ Հարությունյանի հրաժարականը»։

Հրան Խաչատրյանը հուլիսիցից շքանակեց։

Վիզեն Խաչատրյանը հայտարարեց, որ հուլիսիցի կատարելի այն դեղիցում եւ այն հուլիսով, որ «զոնեն այս դասից ընտրությունները, եւ ոչ թե վերակարգությունները, կլինեն արդար», որին չեն խառնվի օւթային կատույցներ։ Նա հուլիսիցից շքան-

ակարգում վերջինը Ռոբերտ Քոչարյանն էր։ Նա ընդգծեց, որ «ես դասախոս եմ ստորագրել փաստաբանությամբ երկու անգամ, մեկ անգամ որդես նախագահի քվեատու, մեկ անգամ որդես գործող վարչապետ, եւ միջուցն նախ երտող անգամ, որդես այս ընտրությունների դասախոս»։

Ռոբերտ Քոչարյանի ստորագրումն ընդունվեց բուռն ծափահարություններով։

Փաստորեն, ՀՀ նախագահի 12 քվեատուներից հուլիսիցի ստորագրմանը ներկա էին 8-ը։ Հուլիսիցի ստորագրեցին 4-ը։ Նախորդը կոմունիստական Հայաստանի երեք դեմոկրատիկ Մ. Բաղայանը, Կ. Դեմիրճյանը եւ Ա. Գեղամյանը ընդհանրապես չեկան հանդիպմանը դրանով հաստատելով հասարակական կարծիքի հանդեպ իրենց բանահանումը։

ԼՍԽՆԵՏՐԱԿԱՆ ԵՏԱԲ

Կինը միասնության խորհրդանիշն է

Գարուն, մայրություն, կանացի գեղեցկություն, բարություն եւ կանգնի հարահետություն են դարձնում ու ներհանում մեզ գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչները՝ կանայք։ Այս խոստովարանը բացելով Հայաստանի օրենքի մեակությունից միության վարչության անդամ, «Ազգ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիսյանը շնորհակալ հանդիսությունը, որը նվիրված էր Կանանց միջազգային օրվան մարտի 8-ին։ Կազմակերպություններն էին Հայաստանի Թեմայան մեակությունից միությունը եւ «Արդարություն եւ միասնություն» համագործակցությունը Ռոբերտ Քոչարյանի ընտրության շքանակներում։

Վերջին կենտրոնի ստանում հրավիրված էին կանանց կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, կին գործիչներ, արվեստագետներ եւ կույրեր։

Միջին կանայք, հարգելի կույրեր, այն բոլոր ցանկությունները, որոնք ղուր ունեն մեր օրենքային, մեր ժողովրդի հետագու ճակատագրի նկատմամբ, ի կատար կազմվեն։ Համոզված ենք, որ առաջիկա նախագահական ընտրություններում

ղուր ճիշտ իրադրություն կունենան եւ կընտրեն մեր օրենքային համար, մեր ազգի համար ամենաարժանի եւ ամենամիայնաբերելի քվեատուներին։ Տարիներ ցարտնակ մենք դայարել ենք համուն այսպիսի օրենքի։ Մենք կորտանեն ենք կերել, մեր ժողովուրդը մեծ գերակներն է կերել, որդես մեր մայրերն ու կույրերը իրենց դասախոսական եւ աղանդական զգանք։ Այսօր մենք այդ դասախոսականությունը ֆիզիկապես ունենք, սակայն չունենք աղանդականություն։ Մենք կունենանք երկարատև խաղաղություն եւ կստանանք նախ անհրաժեշտ սոցիալական աղանդություն եւ դասախոսականություն։

Այսպիսիք էին Երևանի կամավորականների միության փոխնախագահ եւ Աժ փոխնախագահ Ալեքսանդր Բաղայանի, Գեղարքունիքի նախագահի դասախոսական Ալեքսանդր Ազգանյանի եւ ՀՅԴ մարզային ներկայացուցչության կենտրոնից Կոյր Բաղայանի որդունի խոստովարանումը։

Նույն օրը կան «Կանայք Հայոց ունենցված նաև «Կանայք Հայոց աշխարհի» հասարակական հարաբերական կազմակերպության նախագահ Ժաննա Մանուկյանը։

Պատանակելով նախագահի քվեատու առաջադրված Ռոբերտ Քոչարյանի քվեատույունը, արդար եւ ազգային ընտրությունների կողմնակիցները նաև Լիբանանից, Հայկազեն Ռուբենյանի գլխավորած ՌԱԿ Կենտրոնական վարչության անդամ Հարություն Մակարյանը։

Ողջ երեկոյի ընթացքում ներկաները ընթերցանում էին ազգային օրենքի եւ բարեի բարձր կարգի նվազախմբի երաժշտությունը ղեկավարության Վիզեն Չարոյանի։ Հարակից օրտանում ցուցադրված էր «Կանայք մասնակցակցից հայ կերտարվեստում» խորագրի սակ գեղանկարչական եւ ֆանդակագործական աշխատանքների ցուցահանդեսը։

Գարունը խորհրդանշող կանայք բարձր սրամադրությամբ ու հավաստի, սոցիալական մեկակներով, որոնք նվիրել էին հանդիսության կազմակերպչները, հիմնական հաստատում էին, որ այս գարունը առանձնահատկապես լինելու, սոցիալական մեակության ղեկավարող, ազգային օրենքի, հավասարության ու հույսի գարուն։

ՄԱՐԻՆԵ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ
ՈՍԽ ԼՐԱՏՎՈՐՅԱՆ ԲԱԺԻՆ

Մշակույթ

«Պարսեզ» մանուկներին Մանկական նոր պարբերական

Ուսուցիչական գործունեության է ձեռնամուխ եղել Հայաստանի կանանց հանրապետական խորհուրդը, բոլորովին վերջերս հիմնելով «XXI դարի երիտասարդ լիդերների դպրոց»։ Լուսատեղծ առանձնահատուկ դրոշմով արդեն ընդգրկվել են երեւանի Զանա-Լեւո-Չեչոյան համայնքի դպրոցների մի խումբը և Կանանց հանրապետական խորհրդի եւ հիշյալ նորակազմ դպրոցի սնորհուրդյան առաջադրած համադասարանական տեսլականը։ Բացի տեսլականից, դպրոցի սաները մինչեւ ս. ք. հուլիս ամսին տեսական դասընթացների սկսվելը, լիարժեք մասնակցի դասնան երեւ ընդգրկու են ուսանողների ծրագրերի մակաման եւ կիրառման։ Լախ՝ ելնելով այն առաջնային նպատակադրվածությունից, որ «XXI դ. երիտասարդ լիդերների դպրոց»

այդ ամեն ունեն որեւ ազդեցություն ձեռնարկի վրա եւ ինչու-սի»։ Ահա հույժ հեռավրաբար ու բովանդակալից հարցադրումների բարան, որոնցով լի է առաջնորդվեն աշակերտները՝ դիմելով իրենց սահմաններին, եւ փորձելով հոգով ու մտով հաղորդակցվել նրանց արած ժամանակի հետ։

Ինչպես հայտնի է, համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի որոշման՝ ապրիլի 7-ը նշվում է որպես «Մայրության եւ գեղեցկության օր»։ Այս յաջին առիթով «XXI դարի երիտասարդ լիդերների դպրոցի» սաներին առաջադրված է նաեւ յուրաքանչյուր խմբի կողմից կենտրոնանալ ներկայացնել զարման հիշյալ տոնն առավել վայելչորեն եւ գեղեցիկ անցկացնելու ծրագիր։ Անուշտ, հանձնաժողովի կողմից կիրառված են վառ մասնադրությամբ, երե-

նույնպես ուսուցիչական եւ հեռավրաբար միջոցառում է նախատեսվում։ Այդ կապակցությամբ աշակերտությանն առաջարկվում է ուսումնասիրել սարքեր ժողովուրդների ընթացող կան ազգային սովորույթները, ավանդույթները, մշակույթն ու կենցաղը, բնավորություններն ու հեռավրաբարությունները։ Նման ուսումնասիրության հիմնի վրա յուրաքանչյուր խմբին առաջարկվում է նախադասարանային իր ընթացումով ցանկացած մեկ ժողովրդի ազգային սովորույթներին նկիրված արարողություն, դրանում օգտագործելով սկսյալ ժողովրդի ազգային, մշակութային արժեքները։ Եվ, բնական է, որ ազգային հիշյալ արարողությունների ծրագրերը դարձյալ կանցնեն մրցանակաբաշխության բովով։

Սույն լախագանց ուսուցիչական եւ յուրաքանչյուր միջոցառմամբ հեռավրա-

Մանկական նոր պարբերականի հեղինակները՝ Զանա-Լեւո-Չեչոյան համայնքի դպրոցի սաները։

Լույս է տեսել «Պարսեզ» գրական-մշակութային մանկական երկարաթիվ հանդեսը։ Գարնան ամիս օրերին նուրաստեղծ դարբերական իր երկրորդ թողարկումով բարի ու զարմանաժողովների, թե՛ առավել եւս իր մանուկ հեղինակների համար, որոնցից ա-

զետեղված են նաեւ ավելի մեծ տարիքի երեխաների ուսանողներն եւ փոքրիկ դասնակիցները, ուսանողներից դրվագներ բնութային, կենդանիների մասին, խաչքառներ, այլազան տեղեկություններ աշխարհի անցողիկ մասին։ Չեն մոռացված նաեւ Մեծերը՝ «Գրապի ալմա-թաթ» էջի գործիկ անկյունում ներկայացված է Յոհան Վոլֆգանգ Գյոթեի բանաստեղծությունը Հովհաննես Թումանյանի թարգմանությամբ։

Պարբերականի էջերում երեխաները կարող են տեսնել նաեւ իրենց գունավորները եւ, իհարկե, անբարի ու թուլիչ մանկական հումորի

Երեւանում բացվեց «XXI դարի երիտասարդ լիդերների դպրոց»

«XXI դարի երիտասարդ լիդերների դպրոց» նպատակ ունի խորացնել իր սաների գիտելիքները իրենց գերդասանի, ընթացիկ, հայոց ազգային սովորույթների, ավանդույթների մասին, նրանց հանձնարարվել է նախադասարանային անտվոր եւ հեռավրաբար նյութի բարձր մի տարրական բարձրություն «Տասնկներն իրենց սահմանների մասին» խորագրով։ Ընդ որում, կազմակերպիչների կողմից նախատեսվեց սույն բարձրության երկու փուլից մեկը։ Անդրանիկ փուլը (միջխմբային), որ անցկացվեց դրոշմով, ավարտվեց արդյունքները եւ առաջին երեւ մրցանակ բաժանողները հնարավորություն ստացան մրցակցելու մյուս խմբերի հետ։ Իսկ լավագույն եւ առանձնակի հեռավրաբար դասընթացի աշխատանքները ներկայացվեցին ստեղծված հասուկ հանձնաժողովին, որի գործունեության միջին մեջ եւ նաեւ մրցանակաբաշխություն անցկացնելու խնդիրը։

Ուսուցիչական եւ որ երկրորդ փուլում, Կանանց հանրապետական խորհրդի եւ «Ընթացիկ» Հայաստանի ազգային ռադիոյի հաղորդաբարի կողմից մրցանակ բաժանող բարձրությունները կներկայացվեն ռադիոյի համանուն հաղորդաբարում։

Հասուկ ուսուցիչական եւ արժանի «Տասնկներն սահմանների մասին» բարձրության համար առաջադրված է կենտրոն, որում, իրենց լրջանությամբ եւ խնդիրն յաջաբար խորությամբ հետազոտելով իրենց միտումով՝ հարում են սոցիոլոգիայի եւ հոգեբանության ոլորտներին։ Այն է՝ «Որո՞նք եւ զոր Ին սասի, նախաստեղծ արժանները, նրանց ծննդավայրը, ծագումը, արած ժամանակաշրջանը, սովորույթները, նրանց անհասակաբարությունը բնորոշող գծերը, նրանց մեջ հայկնոց կերպարը։ Փորձիր «Թեղել»՝ որեւէ հեռավրաբար, հիշարժան դեպք Ին սասիների սահմանների կյանքից։ Գրառի սահմանների կողմից համայնակի գործածվող ասույթներ, առաջնածրվածներ, խորհուրդներ, երգեր։ Պատմիր, թե քի ընթացիկի անդամները սահմանների արդյունքի հիշում են, եւ ինչ համախառնությամբ եւ ինչ յարազաններում։ Ի՞նչ եւ կարծում, սահմանները եւ

վողներին հայտնեն, որ առաջարկությունները լի են է ներկայացվեն մինչեւ ս. ք. ապրիլի 15-ը, իսկ միջոցառումը նախատեսվում է անցկացնել մայիսի 15-25-ը ընկած ժամանակահատվածում։

...Ամփոփեն, որ այս հրապարակման մեջ խնդրո առարկա դարձած միջոցառումները բնավ միակերպ չեն, որ ընդգրկված են Կանանց հանրապետական խորհրդի ներկայանալի եւ տարրական գործունեության ոլորտում, որի նախագահն է ս. Լուրա Հակոբյանը։ Ինչպես միջոց եւ առավելագույնս այսօր, երբ մեր ժողովուրդը

զենվում է այլաբանական փառաբանական, սոցիալական, բարոյական-հոգեբանական ցնցումների դաշտում, միանշանակորեն անհրաժեշտ է, հասուկ եւ հնարավորին մեծ ուսուցիչական արժանացնել երիտասարդ սերունդին, հոգալ նրա ազգային ինքնագիտակցության, առողջ հոգեբանության, լիարժեք փառաբանի դասնալու, գեղարվեստական ծառայող զարգացնելու, իր ազգային եւ անհասակաբար ծագումնաբանությունը ուսումնասիրելու կարեւորագույն խնդիրները, որոնց այս կամ այն լախի լուծմամբ է բնորոշվելու նաեւ՝ մեր ժողովրդի վաղվա օրվա կայացած կամ չկայացած ղեկավարությունը, յուրաքանչյուրի ղեկավար եւ ազգային ղեկավարության ղեկավարությունը։

Գզնախառնի ու դրվասանի է արժանի Լուրա Հակոբյանի եւ նրա համախորհրդի՝ սկսյալ յարազանում հանձնելու «XXI դարի երիտասարդ լիդերների դպրոցի» գործադիր սնորհ, Կանանց հանրապետական խորհրդի փոխնախագահ Անահիտ Դահրամյանի վերահիշյալ նախաձեռնումը, որը, կարծում ենք, վերջինը չի լինի ԿՀԻ-ի կողմից կյանքի կոչված ազգանպաստ ձեռնարկումների թվում։

ԾԱՄԱՐ ՀՈՒՎԱՆԱԿՈՒՅՑՈՒ

մենավորները վեց եւ յոթ տարեկան են։ Երեխաների համար հեռավրաբար եւ ինաստացեղ հանդեսի էջերում, որի հիմնադիրը եւ ղեկավար խմբագիրը Դուկաս Սիրունյանն է.

մարզարհիկները։ Սիրելի երեխաներ, գնե՛ք ձեզ համար լույս տեսնող «Պարսեզ» հանդեսը եւ դարձե՛ք նրա հեղինակները։

Թ. Հ.

Արշազանեղով կանանց տոնին

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը իր ելույթներով միշտ արժանանում է նշանակալի իրադարձություններին, հորեյանական տարեկաններից Բացառություն չկազմեց նաեւ Կանանց միջազգային տոնը մարտի 8-ը։

Տոնական համերգի առաջին բաժնում կատարվեց Սերգեյ Ռախմանինովի «Պապանով»-ի սկզբնական մասը՝ 2 կոնցերտը։

Պարսեզի հեղինակները՝ Զանա-Լեւո-Չեչոյան համայնքի դպրոցի սաները։

Դաշնամուրի մենակազմը կատարեց Անահիտ Լեւոնյանը։ Տոնական համերգի երկրորդ բաժնում հնչեցին Յոհան Եստրադերի վալսերը, Ջուլիետի վալսը Ըառլ Գուլդոյի «Ռոմեո եւ Ջուլիետ» օպերայից (մենակատար Գայանե Գրիգորյան) եւ Մորիս Ռավելի «Բոլերո»։ Գեղեցիկ անակնկալ եւ երեւանի գեղեցիկ երաժշտական դպրոցի շնորհաբար սաների հիանալի ելույթը։

Ծրագրից դուրս կատարվեց Արամ

Խաչատրյանի վալսը «Դիմակահանդես» ներկայացման համար գրված երաժշտությունից։

Նվագախումբը ղեկավարում էր Տաղանդավոր դիրիժոր Սիմյոն Ավետիսյանը։

Հ. Մ.

Սկսվեց 55-րդ թատերաշրջանը

Շատերն էին այդ օրը ցանկանում դիմել ներկայացումը, սակայն բոլոր տոները ստացված էին։ Ոմանք հարցնում էին, թե ավելորդ տոն չկա՞։ Մեր օրերի համար այս ուրախալի երեւույթը։ Այդ հազվագյուտ երեւույթը տեղի էր ունենում երեւանի Հակոբ Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմբիայի ղեկավար Թատերաբան մեծակալում։ Նախ 55-րդ թատերաշրջանի անդամիկ ներկայացում էր։ Թատերաբան ընթացիկ թատերաշրջանը սկսեց ժիւրյա Անանյանի «Ես եմ, եկել եմ»՝ երկու գործողությամբ կատարվողությամբ, որը բեմադրվել է Հայաստանի Հանրապետության արվեստի վասակավոր գործիչ երվանդ Դազնյանը։ Հանդիսականների մեծ հեռավրաբարությունը ղայմանավորված էր նաեւ նրանով, որ գլխավոր դերում հանդես եւր գալիս ծանալված դերասան, հանրապետության ժողովրդական արտիստ Կարո Հակոբյանը։ Նրա խաղընկերն էր մեկ ուրիշ հեղինակավոր դերասանուհի, ժողովրդական արտիստիկ Ավետյան Գրիգորյանը։

Ներկայացումը դիտելուց զատ, հեռավրաբար նաեւ թատերաշրջանի հեռավորված մի ֆանի հարցերով։ Տեղեկացան, որ նոր թատերաշրջանի նախա-

դասարանությունը սկսվել է վաղուց։ Չմասն ամիսներին չի դադարել թատերաբանի ստեղծագործական աշխատանքը։ Աշխատանքներ են սարվել նոր բեմադրություններ հանդիսականներին ներկայացնելու ուղղությամբ։ Այդդիմիկ երկուսն են։ Առաջին անգամ հայկական բեմում կներկայացվի Ֆրանսիացի հեղինակ Ա. Մարիվոյի «Խաղ սիրո եւ դաստիարակության» կատարվողությամբ։ Ընթացիկ թատերաշրջանի նորություններից է նաեւ Հակոբ Պարոնյանի «Ասամարյանի արեւելյան» երաժշտական կատարվողության 6-րդ բեմադրությունը, որի երաժշտական հեղինակը կոմպոզիտոր Արեւիկա Ավագյանն է։ Նոր թատերաշրջանի խաղացանկը հարուստ է ու բազմազան։ Բացի վերոհիշյալ բեմադրություններից, կներկայացվեն նաեւ Հ. Պարոնյանի «Շողոմոսը», Ա. Աղայանի «Խելահեղ օր», Ա. Պարոնյանի «Փարիզեցի փեսա», Ժ. Չեչոյի «Կասկածը կնոջ սրտում», Գ. Արագյանի «Վեց սիրահարված խեղճ», Ա. Ցազարյանի, Գ. Դանելիի «Խանութի արարներ», Գ. Երեցյանի, Ա. Ավագյանի «Ուշ լինի, նուշ լինի» եւ այլ կատարվողություններ։

ՆԱՌԱԿ ԾՈՐՈՅՑՈՒ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի թիվ 136 դպրոցը (Զանա-Լեւո-Չեչոյան համայնք) ս. ք. ապրիլ ամսին դասարանական եւ ներսի իր հիմնադրման 30-ամյակը։ Այս երախտաբար առիթով, դպրոցի ղեկավարությունը հանձնեց սնորհ Գրեթ Թումանյանի, ցանկություն է հայտնում տեսնելու դպրոցի բոլոր ցրջանակարներին եւ ուսուցիչներին (ոմանք այժմ բնակվում են արեւելքում) մասնակցությունը հիշյալ տոնահանդեսին։

Ելնելով կրթության այսօրվա ոչ դյուրին ղայմաններից դպրոցը անկալում է նաեւ իր սաների հնարավոր օժանդակությունը 30-ամյա հորեյանը ներսի կապակցությամբ։

Երեւանի թիվ 136 դպրոցը (Զանա-Լեւո-Չեչոյան համայնք) ս. ք. ապրիլ ամսին դասարանական եւ ներսի իր հիմնադրման 30-ամյակը։ Այս երախտաբար առիթով, դպրոցի ղեկավարությունը հանձնեց սնորհ Գրեթ Թումանյանի, ցանկություն է հայտնում տեսնելու դպրոցի բոլոր ցրջանակարներին եւ ուսուցիչներին (ոմանք այժմ բնակվում են արեւելքում) մասնակցությունը հիշյալ տոնահանդեսին։

Ելնելով կրթության այսօրվա ոչ դյուրին ղայմաններից դպրոցը անկալում է նաեւ իր սաների հնարավոր օժանդակությունը 30-ամյա հորեյանը ներսի կապակցությամբ։

Հ. Թ.

Փնտրենք մանապարի լույսի նոր ժողովածու աշակերտության համար

Դպրոցներում կրոնական ուսուցման ժամերին ի նպաստ, լույս է տեսել «Ճանապարհի լուս» խորագրով գործիկ գիրք, որը ժողովում է իր էջերում Մովսես Խորենացուց, Ազարանգեղոսից եւ ժողովրդական գրույցներից ֆաղված ու դրանց վրա հիմնված հակիրճ ղայմանություններ ղայմանակա Հայոց աշխարհի, եկեղեցու, ազգի լուսավոր անունների մասին։ Ինչպես նշված է գրի սիստեմային, սույն գրույցները ղայմանեց Սիմոն Սիմոնյանը (գրի հեղինակ կազմողը) հիշյալ մեծերի Ա. Խորենացու եւ Ազարանգեղոսի

«օգնությամբ»։

Գրի բովանդակությունը ընդգրկում է չորս գրույց։ Տրդատ Թադևոսի, Գրիգոր Լուսավորչի, Հովհաննիսի եւ նրա ղայակ Գլայանի, Արարացի հասուցման, աղաբախարանի եւ մեղերի թողության մասին։

Որպես օժանդակություն աշակերտներին ձեռնի սակ ունենալու հրատարակված նյութերի բարձր հակիրճ տեղեկությունների մասնակալման, գիրքը կարող է նաեւ ղայմանի լինել ոչ միայն կրթական օջայաների, այլեւ ընթերցող լայն ցրջանակների համար։

Հ. Թ.

ՖՈՒՏԲՈՒԼ

Հանրապետական մրցումները դասրաս են մեկնարկի

Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայում սեղի ունեցավ խոշորագույնը, որտեղ հանրապետական հանրապետական առաջնության և գավաթի խաղադաշտի անցկացման հետ կապված հարցեր: Եվսեգ, որ նախկինի դեպ հանրապետական այս երկու կարևոր մրցումներն անցկացնելու է ֆեդերացիան: Ճգնաժամային առաջնության հետ կապված հարցեր: Մյուսապետ, բարձրագույն խմբի մասնակիցների կազմը նույնն է 10, ինչպես հայաստանի և փոփոխ: Հայաստանի ուժեղագույն խմբերի մրցաշարի մեկնարկը կհրավիրվի մարտի 21-ին:

Տուրանգաւարի հաղթողը «Ցեմենտ» է

Արմավիրի «Չորեյանական» մարզադասում անցկացվեց ֆուտբոլային ճանաչված մրցավար Ռուդոլֆ Սիրիմանյանի հուշամրցաւարի եզրափակիչ հանդիպումը: Արարատի «Ցեմենտ» ու Երեւանի «Երբուրն-ՅՍՍ» թիւերի խաղն անցավ լարված, համառ յայտարում: Երկու կողմերի ֆուտբոլիստներն էլ շատ ջանքեր գործադրեցին հաղթանակի համար: Մտավորապես հավասար ուժի թիւերի մրցաւարում բերես փոքր-ինչ գերադասելի էին արարատցիները: Եվ հենց «Ցեմենտ» խաղաղող Տիգրան Յովհաննիսյանի խփած գոլն էլ վճռեց հանդիպման ելը: Արարատի «Ցեմենտ» խաղը արդէ 1-0 հաւով էլ ավանդական հուշամրցաւարի հաղթող դարձավ: Կարծում են, որ իր կազմը փորձառու, ուժեղ ֆուտբոլիստներով համարված թիւը Հայաստանի առաջնությունում և գավաթի խաղաւարությունում նույնպէս կարող է հավակնել ամենահեղինակավոր պարգեւներին:

Գավաթի 16 հաղակորդները

Հանրապետական գավաթի խաղաւարությունը մասնակցելու ցանկություն էին հայտնել բարձրագույն և առաջին խմբերի 17 կուկլիկներ: Եվ ահա նրանց թիւը մեկով կրճատվեց: Առաջին խմբի նորակներ Մարտունու «Ալաւեր» և Երեւանի զորքերի մարզական ակումբի թիւերը չեզոք դաւում Արմավիրում նախնական հանդիպում անցկացին, որի հոգողը թիւ էլ հիմնական «ցանց» մտնել: Այդ խաղում ՆՉՄԱ-ն հաղթեց 2-0 հաւով և կարունակի յայտար:

1/8 փուլում իրար հետ կհանդիպեն «Փյունիկ»-«Չվարթնոց», «Երբուրն-ՅՍՍ»-«Դինամո», «Մարտակ»-«Արարատ», «Շիրակ-2»-«Շիրակ», «Ցեմենտ»-«Լոռի», «Արագած»-«Նարաբալ», «Դիլի»-«Երեւան», ՆՉՄԱ-«Կոսայի» զույգերը: Առաջին խաղերը կանցկացվեն այսօր, զույգերում առաջինը նշված թիւերի դաւում: Իսկ յայտարական հանդիպումները կկայանան մրցակիցների դաւում, մարտի 15-ին: Իսկ Հայաստանի գավաթակիրը հայտնի կդաւնա մայիսի 31-ին: Եւ իրավունք կստանա հանրապետությունը ներկայացնելու Եվրոպական երկրների Գավաթակիրների գավաթի խաղաւարությունում:

Օլեգ Ռոմանցեւ. «Պեւս է դասաւխտան սան իրենց խոսքերի համար»

Ուրբաթ օրը մարտի 6-ին, սեղի ունեցավ Ռուսաստանի ֆուտբոլային միության սուուիչ կարգադաւական կոմիտեի նիստը, որտեղ Ռոմանցեւը եր դրվել «Բերեզովսկու գործը» (իլիւցեցնեմ, որ Սանկտ Պետերբուրգի «Չեմիք» և Հայաստանի հավաւականի դարաասաղաը մեղադրվում է 1996-ի վերջին Սոսկվայի «Մարտակի» հետ հանդիպման ժամանակ խաղը «հանձնելու» մեջ): Նիստին թույլ չէին սվել զանկելու լրագրողներին, այնպէս որ այնտեղ կատարվածին որոշ չափով լույս սփռեց «Մարտակի» զխաւոր մարզիչ Օլեգ Ռոմանցեւը: Եւ հայտարարեց. «Պեւս է դասաւխտան այն մարզիկ, ով իր դասաւխտան չեն չալիս իրենց խոսքերի համար: Այսօր ստացվեց, որ եւ Դիլիսիւր, եւ Սաղիւրինը ստան են միեւնույն քանը: Մենք ինչ-որ սեղ լսել ենք, դա զուցե է այդպէս է եղել»: Եւսան կոնկրետ անուններ չեն նոււ,

նրանց ասածները, այսպէս ասած, ենթադրությունների սահմանում են: Դա անլուրջ խոսակցություն է: Լուրջ մարզիկ իրենց խոսքերի համար թիւս է դասաւխտան ասն»: Ինքն Ռոմանցեւը զվարկակիւն, ավելի վաղ ասել էր, որ իր հասցեին հնչած մեղադրանքն ուղղակի ցնցել է իրեն, Եւսի որ ինքն իր նախկին մարզիչ Պաւլե Սաղիւրինից նման անարդարացի վերաբերում չէր սղասում: Բերեզովսկին ավելացրել է, որ ինքն անհանգստանալու և կարմրելու առիթ չունի, Եւսի որ իր խիղճը մաւու է: Ավելացնեմ, որ «Չեմիք» ղեկավարությունը հայտարարել է, որ թիւի նախկին մարզիչ Սաղիւրինի և նախկին խաղաղող Դիլիսիւրի դեմ դատական հայց է ներկայացրել: Դե ինչ, աղասեմ իրադարձությունների հետագա զարգացմանը:

ԸՄԱԿԱՍԱՐՏ

Մրցաւարի ավարտին մտացել է մեկ տուր

Իտալանիայի Լինարեսու (աղաւում անցկացվող մրցաւարը, որը ՖԻՊԵ-ի դասակարգմամբ 21-րդ կարգի է, մոտեցել է ավարտին, մնացել է անցկացնել վերջին տուրի հանդիպումները: 11-13-րդ տուրերի ընթացքում առաջատար փոխվեց: Վիւվանաթան Անանդը, որը խաղից ազատ էր 11-րդ տուրում, հաջող երկուսում երկու հաղթանակ տարավ: Եւ առավելուրթյան հասավ Վասիլի Իվանչուկի և Վեսելին Թոփալովի նկատմամբ: Այժմ Անանդը 11 հնարավորից վասակել է 7 միավոր և միանձնյա զխաւորում է մրցաւարային աղուսակը: Նախկին առաջատարը Ալեքսանդր Շիրովը, 11-րդ տուրում հաղթեց Վաղիմիր Կրամնիկին, սակայն 13-րդում (12-րդում նա հանգստանում էր) դարձուրթուն կրեց Պյոտր Սվիդլերից և հնդիկ գրոսմայսերից հետ է մնում կես միավորով: Երրորդ չորրորդ տեղերում են ընթանում Վլադիմիր Կրամնիկը և Գարրի Կասալարովը, որոնք

6-ական միավոր ունեն 11 հնարավորից: Վերջինս մրցաւարի միակ մասնակիցն է, որը ոչ մի դասաւխտան չունի, բայց եւ ընդամենը մեկ հաղթանակ է տարել: Դե սաւրիւր է, որ վերջին տուրերի 9 հանդիպումներից 6-ն ավարտվեց կողմերից մեկի հաղթանակով, իսկ 3-ը խաղաղութայն, եւ բոլորն էլ կասաղարովի մասնակցությամբ: Մրցաւարի 4 առաջատարներին հետեւում են Սվիդլերը 5.5 միավոր, Իվանչուկը 4.5, Թոփալովը 3.5 միավոր: Սվիդլերն արդէ 12 դասաւխտան խաղացել ու ավարտել է մրցաւարը, մյուս երկու օախմաստները 11-ական խաղ են անցկացրել: Վերջին

Ալեքեյ Շիրով

Մրցումներ՝ ավարտված Չորսվար Սեղրանիկի ճանդան տարեդարձին

ՀՀ կրթության և զիտության նախարարության ընթացմարտի օլիմպիական հերթափոխի հանրապետական կենտրոնական մարզադաւում անցկացված մրցումները ավարտված էին հայ ազգային հերոս Չորսվար Անդրանիկի ճննդան 133-ամյակին: Ավանդական, թվով 10-րդ մրցաւարին մասնակցեցին հանրապետության տարբեր մարզերի ազատ և հունահունական ուժերի 300 դասանի ընթիւներ: Եւսան իրենց ուժերը յալիեցին ի հայտ բերելու լավագույններին, որոնք թեկնատու են մասնակցելու այս տարվա հուլիս ամսին Սոսկվայում կայանալի համաւախարային դասանկան առաջին խաղերին, որոնք կանցկացվեն Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի հովանու ներքո: Ազատ ուժայինների մրցումներում առավել այլի ընկան ՕՂԳ-ի և Գաւնիի մարզադաւումները, որոնց յորսական դասանի ընթիւներ հաղթող ճանաչվեցին: Ընդհանրապէս այդ մրցումի ընթիւներից թիւս է հասկապէս առանձնացնել Գաւնիի ներկայացուցիչներ Լեւոնիկ Յովակիմյանի (48 կգ) և Արթուր Հակոբյանի (45 կգ), ՕՂԳ-ի սաներ Վարդան Մարգարյանի

(45 կգ) և Կարեն Օհանյանի (57 կգ) մրցելիւրթները: Հունահունական ուժի մրցումներում առաջատար էին եղմածին դասանի մարզիկները: Եւսանցից իրենց լավ դրստորելով առաջին տեղեր գրավեցին Արմեն Անոնյանը (42 կգ), Սահակ Յովհաննիսյանը (45 կգ), ժորա Վարդանյանը (63 կգ): Եւսան նաեւ ՕՂԳ-ի մրցադաւումի սան Կարունան Ազատյանի անունը (83 կգ): Մրցաւարի հաջող կազմակերպմանը և անցկացմանը մեծապէս նղասեց «Չորսվար Անդրանիկ» հանրապետական միութիւնը (նախագահ՝ Լորայր Մուրեղյան): Մեծ Չորսվարի հուշամրցաւարի հանդիսավոր քացման, մրցանակակիրների դարգեւատման արարողություններին առավել մեծ շուք հաղորդեց ՀՀ ՆԳ և ԱԱ նախարարության սահմանադաւ զորքերի փողային նվազախմբի մասնակցությունը, նա կատարմամբ հնչած հայրենասիրական, մարտական երաժշտությունը: ՖԵՊՏԱ ՊԵՊԵՆՅԱՆ, ՀՀ վասակավոր մարզիչ, ՕՂԳ-ի մարզադաւումի փոխտուրեն

Մղորսը մարմնի և հոգու անբակեւի միասնութիւն է

Վերջերս վերազանցվելուց հետո սկսեց ակտիւ գործել մարզական հոգեբանության ֆեդերացիան: Ֆեդերացիայի նախագահ ընտրվեց ֆիզկուլտուրայի հայկական դասական ինստիտուտի հոգեբանության ամբիոնի վարիչ, զիտությունների թեկնատու Հրանտ Ավանեսյանը: Մեր գրույցի ժամանակ նա ասաց, որ ֆեդերացիայի ստեղծումը ժամանակի դաւանքն էր, Եւսի որ այսօրվա աւախարում ամեն ինչ հիմնված է զիտական մոտեցումների վրա, այդ թվում այնպիսի կարեւոր զիտության, ինչպիսին է հոգեբանությունը: Հասուկ նեւելով, որ հոգեբանության դերը ժամանակակից սղորսում ակնհայտ է բոլորի համար և մեկնաբանության կարի յունի, որն Ավանեսյանն ասաց, որ մարզական հոգեբանության ազգային ֆեդերացիան, որի անդամները, ի դեպ, երկար ժամանակ աւախարում են այս ոլորտում և մասնագիտական փորձ ունեն, կենտրոնացնելու է Հայաստանի լավագույն հոգեբանների ուժերը և կողորդիւնացնելու է այս զիտության զարգացումը Հայաստանում: սեր հարաբերություններ հաստատելով արտասահմանյան գործընկերների հետ: Արդէն այսօր մեր մարզական հոգեբանները հնարավորության սահմաններում մասնակցում են տարբեր միջազգային զիտական միջոցառումների, ստանում ժամանակակից ինֆորմացիա, ներկայացնում իրենց աւախարանները: Եւսանց, որ Հայաստանի ԱՕԿ-ի հուշակարյան համաժողովում ՀՀ մարզական հոգեբանության ֆեդերացիան դասանաղաը ընդգրկվեց Հայաստանում գործող ֆեդերացիաների ցուցակում, և մեր մարզական հոգեբանները արդէն մեկնել են իրենց աւախարանի հետաւարային ողանը: Ամփոփելով Հ. Ավանեսյանն ասաց, որ ժամանակակից սղորսում, մասձեւով մարմնի մասին, չի կարելի մոտանալ նաեւ հոգին և հույս հայտնեց, որ հոգեբանների աւախարանը և խորհուրդները թույլ կան հայ մարզիկներին բարելավել իրենց հաջողությունները մրցատարեզում: ՀԱՒԵՆ, ՎԱՐԴԱՆ ՅԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Հաջողության ակնկալիքով

Այսօր Տալիինում մեկնարկում է զնդակային հրաձգության Եվրոպայի առաջնությունը: Մրցումներում հանդես կան Հայաստանի երեք մարզիկներ՝ օլիմպիական չեմպիոն Հրայր Պետիկյանը, Եւսի իրեն Ավագյանը, Եղար Բաղդասարյանը: Մեր հանրապետության երեք ներկայացուցիչները Էստոնիայի մայրաքաղաք մեկնեցին Լվովից, որտեղ համաեղ ուսումնամարզական հավաք էին անցկացնում Ուկրաինայի հրաձգության հավաքականի անդամների հետ: Հույս ունենեմ, որ մեր հանրապետության հրաձգիւները դարգեւներով կվերադաւնան Տալիինյան առաջնությունից:

Առայժմ՝ ուր մասնակից

Գերմանիայի Հալլե Խաղաւում անցկացվեց Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաւարերից մեկը, որին մասնակցեց նաեւ մեր հանրապետության ներկայացուցիչ Միլիար Վանեսյանը (75 կգ կարգի կարգ): Հայաստանից ընդգնամարտիկը, երկու մենամարտում հաղթելով իր մրցակիցներին՝ Բելառուսի և Հունաստանի ներկայացուցիչներին, մտավ կիսաեզրափակիչ: Ու թեւ այնտեղ տաուլ սվեց, այնուամենայնիւ իրավունք նվաճեց մասնակցելու աւախարանասի առաջնության եզրափակիչ փուլին: Մեր ընթերցողներին հիւսեցնեմ, որ Բելառուսի մայրաքաղաք Մինսկում անցկացվելի խոնոր սուուաւեստին մասնակցելու ուղեգիր մինչ այդ արդէն ձեւ էին բերել Հայաստանի յոթ ընդգնամարտիկներ: Հուսամ, որ նրանց թիւը կավելանա, Եւսի որ Երեւանցի Տիգրան Հակոբյանը (63.5 կգ) և գյումերցի Համլետ Պետրոսյանը (71 կգ) այս օրերին հանդես են գալիս Իտալիայի Վենեսիկ Խաղաւում անցկացվող մեկ այլ ընտրական մրցաւարում:

Կոմսակցեն միջազգային մրցումներին

Մոսկւա մեկնեցին մեր հանրապետության երկու քրացակորդներ Փառանձեմ Չախարյանն ու Յովհաննես Ավրանդիլյանը: Եւսան կոմսակցեն Ռուսաստանի մայրաքաղաքում մարտի 11-15-ը անցկացվելի «Գարնանային ծիծեռնակներ» ավանդական խոնոր մրցումներին: Երկու մարզիկներն էլ հանդես կան 10 մ աւախարակացակերի մրցումներում: Այս անգամ տղասելիները մեծ չեն մեր ուժեղագույն քրացակորդներից (թեւ Ավրանդիլյանը օլիմպիաղայի մասնակից է, Չախարյանը աւախարի առաջնության), Եւսի որ նրան լիարժեք դարաղումներ են անցկացնում սեւական ընդմիջումից հետո: Բանն այն է, որ Գալիթ Համարձումյանի անվան լողակազանում միայն վերջերս է ըլուր 1946-ի, եւ օրերս այստեղ անցկացվեց Հայաստանի առաջնությունը: Մեր երկու քրացակորդներին հետ Մոսկւա է մեկնել նաեւ հանրապետության հավաքականի զխաւոր մարզիչ Ռոբերտ Գրիգորյանը:

